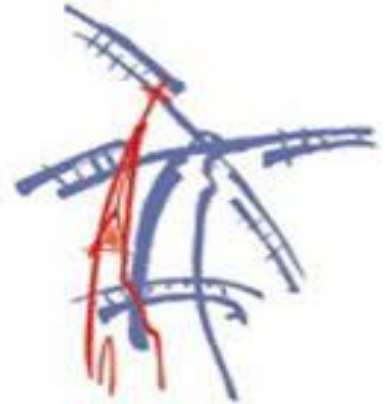

Haren

Onderzoeksresultaten

GENEENTE HAREN

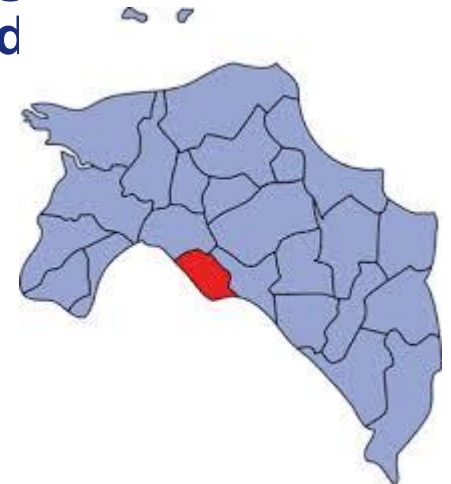

- Een bestuurskrachtig en duurzaam lokaal bestuur
- Voldoende draagvlak binnen de Harener samenleving;
- Instemming van een (brede) meerderheid van de raad
- Passend binnen de wettelijke kaders;
- Richting geeft aan de te nemen vervolgstappen

Berenschot

Drs. Ferdi van de Berg
Marly te Selle MSc

10 december 2014

Inhoud

- 1 Achtergrond, vraagstelling en uitgangspunten
- 2 Situatie
- 3 Bevindingen (SWOT/ Formatie /Begroting / Financiën, Tarieven en Samenwerking)
- 4 Conclusies en advies

1

Achtergrond en vraagstelling

Achtergrond

- De context waarbinnen de gemeente Haren opereert, wordt steeds dynamischer en complexer.
- Denk onder meer aan decentralisatie van taken, bezuinigingen en een toenemend appèl op schaalvergroting.
- De provincie Groningen wil schaalvergroting door samengaan van haar gemeenten .
- De vorige raad van Haren gaf een positief advies om samen te gaan met de gemeenten Groningen en Ten Boer. Bij de raadsverkiezingen in het voorjaar van 2014 heeft 75% van de kiezers tegen dit advies gestemd.
- De nieuwe raad heeft van het college op 24 april 2014 de opdracht gekregen om inzicht te geven in de actuele uitvoeringskracht van gemeentelijke organisatie mede in het licht van de nieuwe gemeentelijke taken.
- De gemeente Haren heeft de SWOT-analyse van 2012 geactualiseerd naar de situatie van nu.
- Er heeft een tweetal sessies plaatsgevonden aan de hand van *large scale intervention* op 7 oktober en 4 november jl. Hierin hebben de burgers inspraak gehad over de toekomst van Haren.
- De inwoners van Haren hebben duidelijk aangegeven behoefte te hebben aan inzichtelijke informatie over de kosten van het zelfstandig blijven van de gemeente en eventuele gevolgen van samengaan met andere (omliggende) gemeenten.
- De discussie over de benodigde ambtelijke formatie is echter nog niet beslecht.
- Ook dient er vanaf 2016 structureel 1,5 miljoen per jaar bezuinigd te worden.
- Daarom is er behoefte aan een onafhankelijk onderzoek.

Vraagstelling

De centrale vraag is:

Wat is de benodigde aard en omvang van de ambtelijke formatie om de taken duurzaam (dus nu en in de toekomst) naar behoren te kunnen uitvoeren en waarbij de regie (zelfstandigheid) in handen blijft van de gemeente Haren?

Om de centrale vraag te kunnen beantwoorden, moeten we de volgende deelvragen beantwoorden:

- Hoe ziet het huidige takenpakket er uit?
- Wat is de financiële situatie en welke taakstellingen zijn er geformuleerd?
- Wat is de huidige aard (type) en omvang (fte) van de formatie die Haren hier voor inzet?
- Hoe verhoudt de formatie zich tot die van soortgelijke gemeenten?
- Met wie werkt de gemeente samen, op welke taken en in welke vorm?
- Wat is nodig om financiën, formatie en takenpakket duurzaam in balans te brengen om de zelfstandigheid van de gemeente te continueren?

Uitgangspunten

- **Zelfstandigheid.** Het onderzoek richt zich op die mogelijkheden waarbij de gemeente Haren de regie behoudt over beleid en uitvoering van haar taken.

Voor zelfstandigheid gaan wij uit van:

- **Sluitende begroting.** Het onderzoek richt zich op die oplossingen, die uitgaan van en leiden tot een sluitende begroting.
- **Robuuste financiële positie** Het onderzoek richt zich op die oplossingen, die uitgaan van en leiden tot een solide en robuuste financiële positie.
- **Samenwerking met regie.** We onderzoeken op welke vlakken er wordt samengewerkt wordt, waar nog meer samenwerking mogelijk is. En dit onder de voorwaarde dat de gemeenten haar eigen regie heeft en houdt.
- **Passend binnen wettelijke kaders.** De voorstellen voldoen aan geldende wet- en regelgeving. De gemeente voert haar wettelijke taken uit.

En voor deze voorstellen voor behoud zelfstandigheid bestaat:

- **Draagvlak.** De voorstellen kunnen rekenen op een breed draagvlak binnen de Harener samenleving.
- **Instemming raad.** De voorstellen kunnen rekenen op instemming binnen de raad

2

Situatie

Situatie

- **SWOT** Sterke, Zwakte, Ontwikkelingen en Bedreigingen
- **Lasten** Wat zijn de uitgaven per inwoner
- **Formatie** Welke formatie zet de organisatie in om de taken uit te voeren
- **Begroting** Welke financiën zet de organisatie in om de taken uit te voeren.
- **Tarieven.** Welke tarieven (belastingen, retributies) kent de gemeente en wat is de hoogte/omvang.
- **Financiën.** Wat is de huidige financiële positie van de gemeente.
- **Samenwerkingen** Welke samenwerkingsverbanden zijn er met andere gemeenten en organisaties.

- **Beïnvloedbaarheid.** Vanuit de BBV-indeling de begroting doorlopen om inzichtelijk te maken waar de mate van beïnvloeding en verbetering zit.

-
- A woman with dark hair is shown in profile, blowing a dandelion seed head. The background is a clear blue sky. The dandelion seeds are captured in mid-air, creating a sense of movement.
- **SWOT**
  - **Lasten per inwoner**
  - **Formatie**
  - **Tarieven**
  - **Begroting**
  - **Financiële positie**
  - **Samenwerking**

3

De bevindingen

SWOT Analyse Gemeente Haren 2014

Ontwikkelingen/bedreigingen:

- Toename taken en toename complexiteit door de decentralisaties, maar ook op andere beleidsterreinen vinden voortdurend ontwikkelingen plaats. Dit zorgt ervoor dat bij medewerkers 'nog zelden een moment van bezinning is'. (diversiteit in kennis)
- Toename van hoeveelheid en complexiteit van wet- en regelgeving en voortzetting van het proces van juridificering. Specialistische juridische kennis wordt nu uitbesteed/inhuur/andere gemeente informatie halen → moet je wel alle kennis in huis willen hebben naast een 'huisjurist'. (specialistische kennis)
- Uitvoering wettelijke taken: nog steeds naar behoren uitgevoerd, wel sprake van overschrijding van de wettelijke termijnen, fouten in uitvoering of toename van klachten van inwoners. (dienstverlening)
- Indicaties dat er minder tijd resteert voor de uitvoering van wettelijke taken. Dit gaat mogelijk ten koste van (de kwaliteit van) de autonome taken en de kwaliteit van beleid. (takenpakket)
- Beleidsvorming vindt steeds minder plaats. (beleidsontwikkeling)

Bron : SWOT Analyse Gemeente Haren 2014

SWOT Analyse Gemeente Haren 2014

Sterktes

- Er wordt niet negatief gescoord op onderwijs en cultuur, burgerrelaties, belastingen, financiën en P&O in het kader van het kunnen uitvoeren van de wettelijke taken met de huidige bezetting (beoordeeld op kwaliteit, klantgerichtheid, kwetsbaarheid, kosten).

Zwaktes

- Financiële situatie van de gemeente
- Klantgerichtheid scoort onvoldoende op drie onderdelen (economische zaken, sport & recreatie, wegen, water, groen en verkeer) omdat budget/capaciteit ontbreekt om te anticiperen en tegemoet te komen aan de wensen van klanten;
- Intern kwetsbaar: Functies worden vaak door één persoon uitgevoerd en er is nauwelijks de mogelijkheid om voor een back-up te zorgen. Geeft problemen bij nieuwe taken, plotselinge ziekte en onverwachte projecten, gebrek aan specialistische (en actuele) kennis (over ontwikkelingen).
- Automatisering en ICT scoort zwak.

Conclusie: kwetsbaar op functies, dienstverlening onder druk, financieel zwak

Uitgaven per inwoner: Haren en Tynaarlo

BEGROTINGSCIJFERS (Bron: CBS)

Lasten per inwoner

Algemeen Bestuurlijk Domein

Cluster: Bestuursorganen
Cluster: Bevolkingszaken
Cluster: Overige/ algemene ondersteuning
Cluster: Openbare orde en veiligheid

Uw gemeente	Gemiddeld in grootte-klasse	Afwijking % uw gemeente
€ 260	€ 266	-2%
€ 43	€ 63	-31%
€ 77	€ 46	69%
€ 70	€ 76	-8%
€ 70	€ 82	-15%

Fysiek Domein

Cluster: Wegen en water
Cluster: Groen
Cluster: VHROSV
Cluster: Reiniging
Cluster: Riolering
Cluster: Fysiek milieu
Cluster: Oudheid

Uw gemeente	Gemiddeld in grootte-klasse	Afwijking % uw gemeente
€ 655	€ 582	12%
€ 171	€ 163	5%
€ 110	€ 115	-5%
€ 114	€ 104	9%
€ 115	€ 83	38%
€ 113	€ 88	29%
€ 31	€ 28	12%
€ 1	€ 11	-92%

Sociaal Domein

Cluster: Educatie
Cluster: Kunst en ontspanning
Cluster: Werk en inkomen
Cluster: Maatschappelijke zorg

Uw gemeente	Gemiddeld in grootte-klasse	Afwijking % uw gemeente
€ 751	€ 929	-19%
€ 167	€ 124	34%
€ 130	€ 111	17%
€ 211	€ 366	-42%
€ 242	€ 316	-23%

Financieel-Economisch Domein

Cluster: Eigen inkomsten/ uitgaven

Uw gemeente	Gemiddeld in grootte-klasse	Afwijking % uw gemeente
€ 5	€ 216	-98%
€ 5	€ 216	-98%

Totaal € 1.671 € 1.993 -16%

BEGROTINGSCIJFERS (Bron: CBS)

Lasten per inwoner

Algemeen Bestuurlijk Domein

Cluster: Bestuursorganen
Cluster: Bevolkingszaken
Cluster: Overige/ algemene ondersteuning
Cluster: Openbare orde en veiligheid

Uw gemeente	Gemiddeld in grootte-klasse	Afwijking % uw gemeente
€ 211	€ 232	-9%
€ 46	€ 49	-5%
€ 64	€ 42	50%
€ 33	€ 61	-47%
€ 69	€ 80	-15%

Fysiek Domein

Cluster: Wegen en water
Cluster: Groen
Cluster: VHROSV
Cluster: Reiniging
Cluster: Riolering
Cluster: Fysiek milieu
Cluster: Oudheid

Uw gemeente	Gemiddeld in grootte-klasse	Afwijking % uw gemeente
€ 555	€ 589	-6%
€ 104	€ 169	-38%
€ 115	€ 116	0%
€ 133	€ 96	38%
€ 86	€ 91	-5%
€ 89	€ 88	1%
€ 27	€ 29	-7%
€ 5	€ 12	-56%

Sociaal Domein

Cluster: Educatie
Cluster: Kunst en ontspanning
Cluster: Werk en inkomen
Cluster: Maatschappelijke zorg

Uw gemeente	Gemiddeld in grootte-klasse	Afwijking % uw gemeente
€ 850	€ 1.078	-21%
€ 103	€ 137	-24%
€ 132	€ 133	-1%
€ 313	€ 450	-31%
€ 297	€ 345	-14%

Financieel-Economisch Domein

Cluster: Eigen inkomsten/ uitgaven

Uw gemeente	Gemiddeld in grootte-klasse	Afwijking % uw gemeente
€ 450	€ 197	128%
€ 450	€ 197	128%

Totaal € 2.065 € 2.097 -2%

Legenda celkleuringen
Kleiner dan gemiddeld
Ongeveer gemiddeld
Groter dan gemiddeld
Veel groter dan gemiddeld

Conclusie: lagere uitgaven per inwoner dan gemiddelde gemeenten in grootteklasse. Hoger: bevolkingszaken, reiniging en riolering, onderwijs, kunst

Uitgaven Hoogezand-Sappemeer en Groningen

BEGROTINGSCIJFERS (Bron: CBS)

Lasten per inwoner
 Gemiddeld Afwijking
 Uw in grootte- % uw
 gemeente klasse gemeente

Algemeen Bestuurlijk Domein

Cluster: Bestuursorganen
 Cluster: Bevolkingszaken
 Cluster: Overige/ algemene ondersteuning
 Cluster: Openbare orde en veiligheid

€ 234	€ 232	1%
€ 47	€ 49	-3%
€ 54	€ 42	27%
€ 62	€ 61	1%
€ 72	€ 80	-11%

Fysiek Domein

Cluster: Wegen en water
 Cluster: Groen
 Cluster: VHROSV
 Cluster: Reiniging
 Cluster: Riolering
 Cluster: Fysiek milieu
 Cluster: Oudheid

€ 561	€ 589	-5%
€ 103	€ 169	-39%
€ 110	€ 116	-5%
€ 135	€ 96	40%
€ 113	€ 91	24%
€ 69	€ 88	-21%
€ 32	€ 29	7%
€ 5	€ 12	-61%

Sociaal Domein

Cluster: Educatie
 Cluster: Kunst en ontspanning
 Cluster: Werk en inkomen
 Cluster: Maatschappelijke zorg

€ 2.203	€ 1.078	104%
€ 546	€ 137	299%
€ 177	€ 133	32%
€ 976	€ 450	117%
€ 499	€ 345	45%

Financieel-Economisch Domein

Cluster: Eigen inkomsten/ uitgaven

€ 230	€ 197	17%
€ 230	€ 197	17%

Totaal

€ 3.228	€ 2.097	54%
---------	---------	-----

Legenda celkleuringen

Kleiner dan gemiddeld
Ongeveer gemiddeld
Groter dan gemiddeld
Veel groter dan gemiddeld

BEGROTINGSCIJFERS (Bron: CBS)

Lasten per inwoner
 Gemiddeld Afwijking
 Uw in grootte- % uw
 gemeente klasse gemeente

Algemeen Bestuurlijk Domein

Cluster: Bestuursorganen
 Cluster: Bevolkingszaken
 Cluster: Overige/ algemene ondersteuning
 Cluster: Openbare orde en veiligheid

€ 268	€ 292	-8%
€ 43	€ 38	13%
€ 42	€ 48	-11%
€ 91	€ 92	-2%
€ 92	€ 115	-20%

Fysiek Domein

Cluster: Wegen en water
 Cluster: Groen
 Cluster: VHROSV
 Cluster: Reiniging
 Cluster: Riolering
 Cluster: Fysiek milieu
 Cluster: Oudheid

€ 813	€ 736	10%
€ 252	€ 278	-9%
€ 145	€ 104	39%
€ 160	€ 122	31%
€ 155	€ 114	35%
€ 76	€ 76	0%
€ 25	€ 40	-37%
€ 55	€ 35	56%

Sociaal Domein

Cluster: Educatie
 Cluster: Kunst en ontspanning
 Cluster: Werk en inkomen
 Cluster: Maatschappelijke zorg

€ 2.442	€ 1.636	49%
€ 168	€ 203	-17%
€ 282	€ 203	39%
€ 1.282	€ 711	80%
€ 655	€ 484	35%

Financieel-Economisch Domein

Cluster: Eigen inkomsten/ uitgaven

€ 82	€ 401	-80%
€ 82	€ 401	-80%

Totaal

€ 3.605	€ 3.066	18%
---------	---------	-----

Uitgaven / lasten per inwoner

Uit de begrotingsanalyse blijkt dat gemeente Haren 16% lagere lasten per inwoner heeft. Dit hangt vooral samen met lagere lasten in het Sociaal domein en Financieel-Economisch Domein. Hier vallen onder andere de clusters Werk en inkomen, Maatschappelijke zorg en Eigen inkomsten/uitgaven onder. Verder vallen de hogere lasten op de clusters Bevolkingszaken, Educatie, Kunst en ontspanning, Riolering en Reiniging op.

De gemiddelde inkomsten per inwoner in de gemeente Haren zijn 3% lager dan gemiddeld in de referentiegroep. De gemeente Haren ontvangt ten opzichte van de referentiegroep minder inkomsten uit de overige inkomsten.

De grootste risico's uit het risicoprofiel zijn:

- De grijze druk
- De solvabiliteit
- Netto schuld per inwoner
- Bruto (emu) schuld als % van inkomsten

Formatie

De totale omvang van het ambtelijk apparaat van de gemeente Haren is 23% (+28 fte) groter dan het gemiddelde van de referentiegroep. De formatie voor uitvoerende taken is 49 % (+24 fte) groter dan het gemiddelde van de referentiegroep. Kortom, Haren wijkt met name in de uitvoerende taken erg naar boven af. De oorzaak hiervan is de hoge inzet op voorzieningen (groen, cultuur, zorg, sport).

Met deze inzet aan uitvoerende taken beoogt een hoog voorzieningen niveau voor haar burgers te realiseren.

Haren doet nog veel uitvoerende taken zelf. Met name de groenvoorziening is groot (26,46 fte).

De vraag is natuurlijk of Haren al deze taken in de toekomst zelf moeten blijven doen of dat uitbesteding in de toekomst kostenverlagend werkt en of het realistisch is voor een gemeente van deze omvang of een dergelijk hoog voorzieningen niveau (groen, sport, cultuur, zorg) realistisch is.

De overhead van de gemeente Haren bevindt zich onder (-10%) het gemiddelde van de referentiegroep.

Verder valt op dat het ziekteverzuim 10% hoger ligt dan de referentiegroep en de meldingsfrequentie +39%. Wellicht is dit een teken dat de lage formatie om sommige taken leidt tot te hoge werkdruk? De gemeente Haren kent hoge inhuurkosten. (vervanging verzuim, veel bezwaar en beroep burgers) Ze hebben vorig jaar voor 1.800.000 euro ingehuurd. Per inwoner is dat 96 euro wat 88% hoger is dan gemiddeld (absolute afwijking is 844.440 euro).

Tarieven 2014 Gemeente Haren / omliggende gemeenten

Omliggende gemeenten (tarieven 2014)	Uw gemeente	Gemiddelde	Afwijking
<i>Aantal inwoners</i>	18856		
Paspoort	66,95	66,95	gelijk
Identiteitskaart	52,95	52,93	gelijk
Rijbewijs	38,48	39,43	lager
Uittreksel GBA	12,5	9,33	hoger
Gehandicapte parkeervergunning	0	48,71	---
Evenementenvergunning (groot)	735,53	472,01	hoger
Toeristenbelasting (per nacht)	2,37	0,88	hoger
Reinigingsheffing (eenpersoonshuishouden)	158	177,75	lager
Rioolheffing (meerpersoonshuishouden)	221	204,75	hoger
Hondenbelasting	0	17,88	---
Omgevingsvergunning voor dakkapel 10.000 euro	427	262,75	hoger
Omgevingsvergunning voor uitbouw woning 45.000 euro	1708	1149,25	hoger
Omgevingsvergunning nieuwbouw woning 140.000 euro	5185	3560,88	hoger
Onroerende zaakbelasting (%)	0,1374	0,15	lager

Tarieven 2014 Gemeente Haren / gemiddeld in grootteklasse

Vergelijkbare gemeenten (tarieven 2014) tussen 17.500 en 19.500	Uw gemeente	Gemiddelde	Afwijking
<i>Aantal inwoners</i>	18856		
Paspoort	66,95	66,84	hoger
Identiteitskaart	52,95	52,86	hoger
Rijbewijs	38,48	38,24	hoger
Uittreksel GBA	12,5	7,27	hoger
Gehandicapte parkeervergunning	0	67,33	lager
Evenementenvergunning (groot)	735,53	113,59	hoger
Toeristenbelasting (per nacht)	2,37	0,87	hoger
Reinigingsheffing (eenpersoonshuishouden)	158	164,57	lager
Rioolheffing (meerpersoonshuishouden)	221	212,81	hoger
Hondenbelasting	0	24,67	lager
Omgevingsvergunning voor dakkapel 10.000 euro	427	324,81	hoger
Omgevingsvergunning voor uitbouw woning 45.000 euro	1708	1155,29	hoger
Omgevingsvergunning nieuwbouw woning 140.000 euro	5185	3408,67	hoger
Onroerende zaakbelasting (%)	0,1374	0,12	hoger

Conclusie: hogere tarieven, ruimte bij reinigingsheffing

Begroting 2015 Dekkingsplan

- Het dekkingsplan 2015-2018 laat een sluitende begroting voor 2015 en een gemiddeld tekort van € 1,5 mln per jaar in de jaren 2016-2018.
- Daarbij is voor de jaren 2016-2018 een bedrag van € 0,4 mln per jaar reeds ingeboekt aan bezuinigingen.
- Voor de jaren na 2018 wordt in het dekkingsplan geen beeld gegeven van de ontwikkeling van het resultaat. In de balans wordt daarentegen wel een doorkijk gegeven tot en met 2022.
- Voor toerekening kosten programma's worden norm uurtarieven gehanteerd. Deze zijn lager dan werkelijke tarieven (saldo wordt op overhead geboekt)..

Financiële positie: Balans

- De Debt ratio bedraagt 86.3% ultimo 2014 en 81,5% in 2022. De debt ratio geeft aan in welke mate de totale activa is gefinancierd met vreemd vermogen. Een algemeen geaccepteerde norm bedraagt 80%. De schuldpositie is derhalve te hoog.
- De ratio Netto schuld/exploitatie bedraagt 170% eind 2014 en 139% in 2022. Deze quote geeft het verband tussen de schuldenlast van de gemeente en de totale baten weer. Een algemeen geaccepteerde norm bedraagt 110%. De netto schuld is derhalve veel te hoog. (top 20 Nederlandse gemeenten)
- Bij becijfering van deze ratio's is naast de voorgenoemde bezuiniging van € 0,4 mln. per jaar rekening gehouden met gevonden dekking van het tekort van €1,5 mln. per jaar voor de jaren 2016-2018. Voor de jaren na 2018 wordt ook uitgegaan van een (ongeveer) gelijkblijvend eigen vermogen. Er wordt niet uiteengezet op welke wijze deze resultaten worden gerealiseerd.
- De gemeente Haren verstrekt € 1,3 mln. aan leningen aan onder andere stichting De Mikkelhorst. Dit heeft een (gering) negatief effect op de ratio's.
- Uitgaande van de validiteit van de becijferde ratio's, moeten naast de ingeboekte bezuinigingen van € 0,4 mln per jaar en aanzuivering van het negatieve resultaat van € 1,5 mln per jaar, nog eens extra bezuinigingen van circa € 2 mln. per jaar worden gerealiseerd om beide ratio's (schuldpositie) op peil te krijgen.

Conclusie : In totaal derhalve € 3,5 mln. bezuinigen (extra) per jaar (2016-2022)

Financiële positie: Risico's

- Bij het berekenen van het weerstandsvermogen is rekening gehouden met een totaal risico van € 4,7 mln. De weerstandscapaciteit van de gemeente is becijferd op € 5,3 mln, waarmee de ratio boven 1 komt. Dat is positief.
- Op een aantal punten zijn er kanttekeningen bij de becijfering van de risico's te plaatsen:
  - ✓ Restrisico stichting Baasis staat op pm.
  - ✓ Voor de grondexploitatie is een resterend risico van € 1,1 mln opgevoerd voor het ontwikkelen van Haren Noord. Gegeven eerdere afboekingen lijkt dit afdoende, maar is sterk afhankelijk van de ontwikkelingen in de markt.
  - ✓ De lening aan zwembad Scharlakenhof. Indien dit mis gaat, deze kans wordt hoog ingeschat, dan zal er ruim € 0,5 mln. moeten worden betaald.
  - ✓ Gegeven de grote onzekerheden kan de reservering van € 0,46 mln voor de decentralisaties van participatie, jeugdzorg en de WMO mogelijk niet voldoende zijn Overwogen kan worden om aan risicospreiding te doen met andere gemeenten.

Conclusie: Per saldo heeft het weerstandsvermogen nog enige ruimte, maar het is echter mogelijk dat het door o.a. bovenstaande risico's onder de 1 zal komen.

Samengevat financiën

- Om als gemeente Haren voor de komende jaren een structureel sluitende begroting, goede balansratio's en een afdoende weerstandsvermogen te hebben, moet niet alleen het negatieve resultaat worden weggepoetst maar moeten ook reserves worden opgebouwd en schulden worden afgebouwd.
- Dit vraagt aan de ene kant substantiële bezuinigingen (**€ 3,5 mln bezuinigingen**) en aan de andere kant verdere inperking van de benoemde risico's.

Conclusie : In totaal derhalve € 3,5 mln. bezuinigen per jaar (1.5 tekort en 2.0 aanzuivering balanspositie) in de periode 2016-2018 en € 3,9 mln. bezuinigen per jaar 2019-2022

Samenwerkingsverbanden (1)

Samenwerkingsverband	Doel	Deelnemers (met wie)	Aard van de samenwerking (hoe)
VNG		Alle Nederlandse gemeenten	privaatrechtelijk
VGG	Afstemming en samenwerking tussen gemeenten, uitvoering van gezamenlijke projecten	Alle Groningse gemeenten	Privaatrechtelijk, beleid en uitvoering
GR Veiligheids- en Gezondheidsregio	Uitvoering taken op het gebied van openbare gezondheidzorg, hulpverlening, rampenbestrijding en regionale brandweer	Alle Groningse gemeenten + provincie	publiekrechtelijk
GR Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen	Gezamenlijke verwijdering en verwerking huishoudelijk en bedrijfsmatig afval	Groningen, Haren, Ten Boer, Bedum Zuidhorn, Leek, Marum, Grootegast, Hoogezand-Sappemeer en Slochteren	publiekrechtelijk
GR Bedrijf voor werk en re-integratie	Gezamenlijke uitvoering wet sociale werkvoorziening: bieden van arbeidsplaats aan mensen met een beperking	Haren, Hoogezand-Sappemeer, Slochteren	Publiekrechtelijk (wordt opgeheven)
GR Meerschop Paterswolde	Beheer Paterswoldsemeer	Haren, Groningen, Tynaarlo	publiekrechtelijk
GR Zuidlaardermeer	Beheer Zuidlaardermeer	Haren, Hoogezand Tynaarlo	publiekrechtelijk

Samenwerkingsverbanden (2)

Samenwerkingsverband	Doel	Deelnemers (met wie)	Aard van de samenwerking (hoe)
Omgevingadienst Groningen	Versterking van uitvoering van vergunningverlening, handhaving en toezicht door centralisatie van gemeentelijke taken	Alle Groninger gemeenten + provincie	Deels verplichte uitbesteding van uitvoerende taken. Samenwerking op uitvoerend niveau
Regio Groningen Assen	Regionale samenwerking ontstaat tussen de provincies Groningen en Drenthe en twaalf gemeenten als antwoord op spanning tussen stad en ommeland: liever samenwerken dan herindelen	Groningen/ Drenthe, Assen, Groningen, Haren, Hoogezand, Slochteren, Leek, Tenoor, Tynaarlo, Noordenveld, Bedum, Winsum, Zuidhorn	Vrijwillig, RGA is adviserend maar de provincie beschouwt afspraken als kaderstellend voor de beoordeling van bestemmingsplannen. Samenwerking op beleidsniveau met consequenties voor eigen beleid
Regionale meld- en coördinatiefunctie	Leerlingen vanuit Haren bezoeken vooral de scholen in RMC –regio 03. Dit maakt dat samenwerking en afstemming met de gemeenten in deze regio gewenst is. Dit leidt tot een breder aanbod van kennis en arrangementen waar ook de leerlingen uit Haren gebruik van kunnen maken. Het is organisatorisch niet haalbaar voor de gemeente Haren op ditzelfde aanbod aan te kunnen bieden.	Westerkwartier, Slochteren, Hoogezand, Ten Boer, Groningen	Noodzakelijk omdat de gemeente Groningen vanuit de wet als centrumgemeente de uitvoering van het RMC regisseert. Zowel samenwerking op beleidsmatige als uitvoerend niveau. Publiekrechtelijk.
Leerlingenvervoer	Gezamenlijk aanbesteden met het doel efficiënte leerlingenvervoer te realiseren	OV-bureau, Assen, Tynaarlo, Midden Drenthe, AA en Hunze	Praktische samenwerking op uitvoerend niveau.

Samenwerkingsverbanden (3)

Samenwerkingsverband	Doel	Deelnemers (met wie)	Aard van de samenwerking (hoe)
Bestuurlijk en Ambtelijk Platform Jeugd	Gezamenlijke beleidsontwikkeling en afstemming	Provincie, 23 gemeenten in Groningen	
Jeugdzorgregio		Groningen, Haren, Ten Boer	Practische samenwerking op beleidsniveau
Regionale kerngroep zorg- onderwijs	Afstemming en afspraken	Groningen, Haren, Ten Boer en schoolbesturen	
Bestuurscommissie GGD	Beleidsontwikkeling en afstemming volksgezondheid		
Ambtelijk Overleg Volksgezondheid		Gemeenschappelijke regeling V & GR en 23 Groningse gemeenten	
Onderwijshuisvesting	Afstemming over stichting Baasis	Tynaarlo	practische afstemming, vrijwillig
Samenwerkingsverbanden maatschappelijke ondersteuning	Samenwerking ontstaan vanuit een gemeenschappelijke opgave	Diverse Groningen en Drentse gemeentes	Praktische samenwerkingsverbanden op beleid- en uitvoerend niveau: kennis delen, ervaring en 'best practices' uitwisselen, gezamenlijke inkoop. Beleid lokaal binnen wettelijk kader.
Bibliotheekcluster	Afstemming van beleid	Gemeente Groningen en Ten Boer	Praktische afstemming, informatie delen en kennis uitwisselen i.v.m. digitale ontwikkelingen

Samenwerkingsverbanden samengevat

- De beleidsvelden economie, onderwijs, ruimtelijke orde en volkshuisvesting kennen veel samenwerkingsverbanden waarbij veel of alle Groningsen gemeenten zijn betrokken (10 – 22);
- De beleidsvelden Jeugd, WMO, cultuur, sport, sociale zekerheid, bestuur en recht, dienstverlening en informatiebeleid hebben vooral samenwerkingsverbanden met minder gemeente (1-3);
- Met betrekking tot P & O, financiën, communicatie en vastgoed zijn er geen samenwerkingsverbanden gevonden.

Met welke gemeenten wordt er vooral samengewerkt?

- 14 samenwerkingsrelaties met de gemeente Groningen
- Hoogezand en Slochteren (beide 10)
- Ten Boer, Leek, Bedum, Winsum, Zuidhorn, Marum, Grootegast (8 of 7)
- Tynaarlo, Noordenveld, Assen, Midden-Drenthe en Aa en Hunze (5 Drentse gemeenten met wie 4 of 5 samenwerkingsrelaties bestaan)

- **Bron: afkomstig uit lijst met samenwerkingsverbanden gemeente Haren**

Conclusies: Zelfstandig en (financieel) gezond

- De formatie van de gemeente Haren ligt (ruim) boven het gemiddelde van de referentiegroep. Met name in de uitvoerende taken.
- De voorzieningen (groen, sport, cultureel, zorg) in de gemeente Haren zijn zeer ruim voor een gemeente van deze omvang. De gemeente zal op zeer korte termijn keuzes moeten maken t.a.v. het niveau van deze voorzieningen gelet op kosten en financiering.
- De gemeente Haren behoort in Nederland tot de gemeenten met de hoogste schuldpositie. (top 20)
- Om als gemeente Haren voor de komende jaren een structureel sluitende begroting, goede balansratio's en een afdoende weerstandsvermogen te hebben, moet niet alleen het negatieve resultaat worden weggepoetst maar moeten ook reserves worden opgebouwd en schulden worden afgebouwd. Dit vraagt aan de ene kant substantiële bezuinigingen (3.5 mln. per jaar in de periode 2016-2018 en 3.9 mln. per jaar in de periode 2019-2022) en aan de andere kant verdere inperking van de benoemde risico's.

Conclusies: Zelfstandig en (financieel) gezond

- De tarieven van de gemeente Haren zijn op een behoorlijk aantal punten hoger dan het gemiddelde van omliggende en vergelijkbare gemeenten.
- Gemeente Haren heeft de meeste samenwerkingsverbanden met de gemeente Groningen. Met Tynaarlo heeft de gemeente Haren de minste samenwerkingsverbanden (samen met een aantal andere Drentse gemeenten).
- Het urgentiebesef omtrent de financiële situatie binnen de gemeente is op dit moment nog erg laag.
- Omvangrijke bezuinigingen en financiële ombuigingen en bijstelling ambities zijn noodzakelijk om financieel gezond te worden en om daarmee regiehoudend taken te kunnen uitvoeren
  - ✓ Afbouwen huidige voorzieningen niveau (groen, sport, cultuur);
  - ✓ Substantiële verhoging OZB
  - ✓ Rationalisatie formatie
  - ✓ Samenwerking op m.n. uitvoerende taken intensiveren;
  - ✓ Heroverwegen investeringen (verlagen ambities);
  - ✓ Afbouwen en verkoop/afstoten vastgoed (in onderzoek);